

УДК 378.147:371134-027.875:615.8(4)

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF TRAINING MASTERS OF PHYSICAL THERAPY

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

Korchinski V. S./Корчинський В. С.*d.med.s., prof/ д.мед.н., проф.*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3460-4526>**Ponomarenko M. V./Пономаренко М. В.***Teacher/викладач*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6146-3672>*Вінницький інститут університету "Україна."**вул.Хмельницьке шосе,23а,Вінниця, 21018, Україна.**Vinnitsya Institute of the University "Ukraine."**V.Khmelnyske Shosse str., 23a, Vinnitsya, 21018, Ukraine*

Анотація. Розглянуто сучасну систему професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії у вищих навчальних закладах, яка повинна орієнтуватися на біопсихосоціальну модель захворювання, міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності і здоров'я, салютогенез. Уточнено концепцію професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії у вищих навчальних закладах, методологічний, теоретичний та практичний компоненти. Обґрунтовано пріоритетні напрямки удосконалення професійної підготовки фахівців із фізичної терапії.

Ключові слова: фізична терапія, магістр, навчальні програми, вищий навчальний заклад.

Abstract. The modern system of professional training of future masters in physical therapy in higher educational institutions is considered, which should focus on the biopsychosocial model of the disease, the international classification of functioning, limitations of life and health, and salutogenesis. The concept of professional training of future masters in physical therapy in higher educational institutions, methodological, theoretical and practical components has been clarified. The priority directions for improving the professional training of physical therapy specialists are substantiated.

Keywords: physical therapy, master's degree, educational programs, higher educational institution

Вступ.

Умови глобалізації, інтеграції й ускладнення соціальної діяльності обумовлюють необхідність заміни традиційної академічної парадигми вищої освіти на нову, яка більшою мірою відповідатиме актуальним і перспективним потребам як розвитку суспільства, так і потребам майбутніх магістрів з фізичної терапії. Становлення і розвиток системи професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії у вищих навчальних закладах, базуючись на позитивних здобутках зарубіжного досвіду, дозволяє усвідомити суспільну необхідність якісного оволодіння магістрантами професійно орієнтованими знаннями, вміннями та навичками, особистісними і професійно значущими якостями, зокрема комунікативними й організаційними здібностями, творчим потенціалом та емпатією, що дозволить їм ефективно застосовувати засоби науково-дослідної роботи та засоби фізичної реабілітації при роботі у мультидисциплінарній команді фахівців різного профілю [1,6,7].

Основний текст.

Сучасна система професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах в умовах соціокультурної інтеграції в Європейське співтовариство повинна орієнтуватися на стратегічні орієнтири і базові принципи розвитку реабілітаційної сфери : біопсихосоціальну модель захворювання, міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності і здоров'я, концепцію салютогенезу. Біопсихосоціальна модель захворювання забезпечує міждисциплінарний, системний підхід в сучасній медико-соціальній реабілітації. Згідно цій моделі, кожне захворювання розглядається на біологічному, психологічному і соціальному рівнях і передбачає застосування реабілітаційних заходів у всіх трьох напрямках. Саме біопсихосоціальна модель захворювання була взята за основу міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності і здоров'я. Салютогенез - це концепція необхідності розвитку потенціалу позитивних змін, які застосовуються для обґрунтування виховних і педагогічних заходів в реабілітації для виховання здорового способу життя.

Сучасна концепція підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії базується на методологічному, теоретичному та практичному компонентах, які є взаємопов'язаними, взаємодіючими та взаємозалежними один від одного [3,4].

Методологічний компонент відображає реалізацію методологічних підходів (компетентнісного, аксіологічного, суб'єктно-діяльнісного, парадигмального, акмеологічного, синергетичного, системного та культурологічного) до професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах.

Застосування компетентнісного підходу дозволяє: забезпечити інтегровану професійну підготовку майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності на основі отриманих знань, умінь і навичок, неперервність їх професійного розвитку та цілеспрямованої орієнтації на ефективне виконання завдань, пов'язаних з відновленням, збереженням і зміцненням здоров'я людини; здійснити перехід на компетентнісно орієнтовану парадигму організації науково-дослідної діяльності майбутніх магістрів з фізичної реабілітації, сутністю якої є урахування не лише галузевої специфіки майбутньої реабілітаційної діяльності, але послідовне забезпечення можливості вибору студентами індивідуальної траєкторії в науково-дослідній роботі [2].

Реалізація аксіологічного підходу дозволяє сформувати ціннісне ставлення майбутніх магістрів з фізичної реабілітації до наукової і професійної діяльності, що забезпечує розвиток їх цільових установок, орієнтацію на активну життєву позицію та творчість; усвідомлення значущості цієї діяльності, сприйняття її як сфери самоактуалізації, самореалізації та самоствердження.

Суб'єктно-діяльнісний підхід у вищій реабілітаційній освіті зорієнтований на розвиток таких соціально та професійно важливих характеристик майбутніх магістрів з фізичної терапії, як: інтелектуально-когнітивні властивості: компетентність, професіоналізм, загальна культура, ерудиція, володіння сучасними реабілітаційними технологіями; здатність не лише до оволодіння, а й продукування та творчого перетворення ідей і предметів навколишньої

дійсності; усвідомлення поставлених завдань і установок реабілітаційної діяльності на всіх етапах її реалізації. Він включає також здатність до самостійного внесення необхідних коректив у реабілітаційну діяльність; здатність і прагнення до морального вибору, його обґрунтування та самовизначення в складних проблемних ситуаціях, що виникають у процесі здійснення професійної діяльності; здатність до рефлексії як важливої умови саморегуляції та самоуправління; здатність до самоаналізу процесу і результатів діяльності; спрямованість на саморозвиток, самовдосконалення; здатність до реалізації творчого потенціалу; унікальність, неповторність, комунікабельність; здатність до встановлення контакту і продуктивної взаємодії з реабілітантами; морально-ціннісні властивості: гуманність, справедливість, емпатію; вольові властивості: працездатність та наполегливість.

Реалізація парадигмального підходу забезпечує системний та багатовимірний розгляд щодо проектування цілей навчання майбутніх магістрів з фізичної реабілітації і його складових на основі певних освітніх концептуальних схем, які прийняті в якості зразка вирішення дослідницьких завдань.

Упровадження акмеологічного підходу у вищу освіту передбачає стимуляцію розвитку творчих здібностей та актуалізацію творчого потенціалу майбутніх магістрів з фізичної терапії, дозволяє підвищити їх мотивацію та мобілізувати внутрішні особистісні ресурси на шляху досягнення успіхів та зростання в науковій і професійній діяльності, що забезпечується формуванням акмеологічної спрямованості особистості магістра з фізичної терапії.

Реалізація синергетичного підходу в професійній підготовці майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах полягає в постійному оновленні змісту, форм і методів навчання шляхом інтеграції традиційних та інноваційних його аспектів, що характеризується такими принципами і властивостями, як відкритість, самоорганізація, саморозвиток, креативність і нелінійність мислення, кооперативна взаємодія і

взаємодопомога, управління і самоврядування тощо.

Застосування системного підходу дозволяє розглянути професійну підготовку майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах як систему, яка характеризується цілісністю та єдністю, взаємодією та взаємозв'язком її структурних складових.

Упровадження культурологічного підходу в професійну підготовку майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах передбачає такі концептуальні трансформації основних структурних компонентів вищої освіти: сформувати професійну культуру майбутніх магістрів з фізичної терапії; посилити культурологічну складову; спрямувати зусилля на діяльнісне засвоєння культурних норм і цінностей; створити культуронасичене середовище навчання; сформувати організаційну культуру вищого навчального закладу; сформувати особистість майбутнього магістра з фізичної терапії як суб'єкта культури.

Теоретичний компонент передбачає теоретичне обґрунтування сутності та структури готовності майбутніх магістрів з фізичної терапії до наукової і професійної діяльності, розроблення концепції при конструюванні системи професійної підготовки, розроблення та теоретичне обґрунтування моделі професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії у вищих навчальних закладах, визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх магістрів з фізичної терапії до наукової і професійної діяльності.

Практичний компонент передбачає функціонування системи професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах на основі трансформації змісту вищої освіти, впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-виховний процес та розроблення навчально-методичного забезпечення професійно орієнтованих дисциплін, оволодіння якими сприятиме підвищенню конкурентоспроможності магістрів з фізичної терапії та досягнення ними відповідних вершин у роботі [5].

Формування ціннісного ставлення магістрантів до наукової і професійної

діяльності розглядається як складний динамічний процес, метою і результатом якого є позитивна професійна ідентифікація майбутніх магістрів, сприйняття ними майбутнього працевлаштування як сфери їхньої самоактуалізації та самореалізації, що детермінується високим рівнем вмотивованості, стійким інтересом, бажанням і внутрішньою потребою в професійному зростанні. Сучасна система професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах в умовах соціокультурної інтеграції в Європейське співтовариство повинна відповідати світовим і європейським стандартам вищої освіти та сучасним стратегічним орієнтирам розвитку реабілітаційної сфери.

Пріоритетними напрямками удосконалення професійної підготовки фахівців із фізичної терапії вважаємо такі: удосконалення стандартів вищої освіти; зміну вимог до вступу на курс фізичної терапії; залучення фахівців у сфері фізичної терапії до процесу розробки змісту освітніх програм та організації навчання; корекцію змісту навчальних програм; забезпечення клінічної освіти та фахової підтримки студентів-практикантів; впровадження науково-доказової практики; зміну вимог до професійної кваліфікації викладачів практичного навчання; спеціалізацію магістерської підготовки фахівців із фізичної терапії; покращення зворотного зв'язку між університетами та закладами охорони здоров'я і соціального захисту; активне використання співпраці університетів із громадськими організаціями; впровадження ефективних механізмів акредитації освітніх програм і сертифікації кваліфікацій фізичних терапевтів; інтеграцію в європейський і світовий освітній простір.

Висновки

1. Сучасна система професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії у вищих навчальних закладах повинна орієнтуватися на стратегічні орієнтири і базові принципи розвитку реабілітаційної сфери : біопсихосоціальну модель захворювання, міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності і здоров'я, концепцію салютогенезу та Соціальну доктрину Європейського Союзу.

2. Сучасна концепція підготовки майбутніх магістрів з фізичної терапії базується на методологічному, теоретичному та практичному компонентах, які є взаємопов'язаними, взаємодіючими та взаємозалежними один від одного.

3. Система професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах в умовах соціокультурної інтеграції глобалізованого суспільства в Європейське співтовариство повинна відповідати світовим і європейським стандартам вищої освіти та сучасним стратегічним орієнтирам розвитку реабілітаційної сфери.

4. Обґрунтовано пріоритетні напрямки удосконалення професійної підготовки фахівців із фізичної терапії у вищих навчальних закладах.

Література

1. Белікова Н. (2010). Структура та зміст підготовки фахівців з фізичної реабілітації в окремих країнах Європи. Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини. 2010 . № 1. С.19–26 /

2. Драч І.І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти . Проблеми освіти. 2008. №57. С.44-47.

3. Лянной Ю. О. Професійна підготовка майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : теоретико-методичний аспект. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 566 с.

4. Лянной Ю. О. Аналіз досвіду професійної підготовки фізичних терапевтів у провідних університетах США. Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. Праць. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. № 2 (56). С. 95–107.

5. Перелік Європейських стандартів практики та послуг фізичної терапії. Вища освіта України. 2009. №3 (34). С.21-31.

6. European Region – Word Confederacion for Physical Therapy [Electronic resorce] . – Accessmode : <http://www.physio-europe.org>.

7. Gunn, H., Hunter, H., Haas, B. (2012). Problem Based Learning in physiotherapy education: a practice perspective. *Physiotherapy*, 98 (4), 330–335. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/journal/physiotherapy/vol/98>.